

ہن کی کیہ کرے؟

انور مسعود

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مُن کیکہ کرے؟

ہُن کیسے کرے؟

انور مسعود

دوست پبلی کیشنز - اسلام آباد

جملہ حقوق محفوظ ہیں

والد المرحوم میرے لیے

ضابطہ

ISBN: 964-496-037-1

کتاب	:	ہمکن کی کہانی
مصنف	:	انور مسعود
پہلا ایڈیشن	:	۱۹۹۶ء
تیسرا ایڈیشن	:	۲۰۰۶ء
سرورق	:	عالم درمید
مطبع	:	ورد مسعود اسلام آباد
قیمت	:	200.00 روپے

دوست پبلی کیشنز ۱۸ سے ڈیلیٹا نا سیرورڈی، پوسٹ بکس نمبر 2958، اسلام آباد

ترتیب

۱۱	اک دو گلاں اپنے ولوں
۱۳	انور مسعود دے کھانے
۱۹	انور مسعود اور اس کا فن
۲۱	موجاں لراں ہراں (لنم)
۲۵	بھدہ
۲۷	نعت
۲۹	سلام
۳۰	اقبال
۳۲	بین
۳۴	ترنہ وچ
۳۵	بشرطیکہ
۳۶	محنت
۳۸	اکا ساڈا حال نہ جان

ب

کمن دے زلفاں دا قصہ
اوازار
رُب نہ کھائے
ڈٹی
سب نے اپنی بچو لالا
سوہنی صورت والا
مزارِ بکار
کیڑے پائے جاواں
رکھے والا
امانت
مری دی بر قہاری
ہوے پئی قصیر کے دی
صرف اکلاپا نظر آیا
دارا داری - دو سبجوس
یوم آزادی
پچھار بھگ نہ کر
وار دا تریا

۴۰
۴۳
۴۶
۴۸
۵۴
۵۴
۵۷
۵۸
۶۳
۶۶
۶۹
۷۱
۷۳
۷۴
۷۸
۸۳
۸۸

تھنڈا لایہ طفل تلی
پکاں آئے اٹھوڑاں دے دیوے
نہیں ریاں پاکستان دیاں
احمد علی سائیں
ڈاکٹر فقیر محمد فقیر
ایسے ڈرتوں عمرکیاں ہوئیاں
بچیاں ساڈی رسم روایت
میرا کیہ قصور اے؟
۱۱ اگست
موہانیل ٹیلیفون
چوکی روٹی دیکھ کے
ہے کر میرے سارے بچو
جمہ بازار
ایویں اوڈنوں بڑھیاں دیتیاں
وقت بٹھے ویج کڑتن
اتھے خورے کیہ ہونا سیں
کس تھانویں آکاں گلیاں

۹۰
۹۲
۹۴
۹۶
۹۸
۹۹
۱۰۱
۱۰۳
۱۰۵
۱۰۸
۱۱۳
۱۱۳
۱۱۶
۱۲۰
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۸

۱۳۹

زرعی بچھارتاں

۱۳۲

نک نک جانا میں

۱۳۳

بولیاں

۱۳۶

دچارا

۱۳۷

چھوٹا دڈا

۱۳۸

جسوا جیہا

۱۳۹

گل وچوں گل نکلی

اک دو گلاں اپنے وٹوں

میرے پہلے پنجابی مجموعہ کلام ”میلہ اکھیاں وا“ توں اپنی مقبولیت حاصل ہوئی لے کہ اوہا چڑھوں آپریشن شائع ہون والا لے۔ ایس قبول خاطر لے سلسلے وچ میں ربنا چٹاں وی شکر ادا کراں تھوڑا لے۔ قارئین دی نگہی پیرانی نے وی میرا برا حوصلہ دھایا لے، میں اوہناں وا وی پراسشکر گزاراں۔ اللہ دے فضل تال ایس پیرانی وچ ڈرڈر اضافہ ہو رہیا لے۔

میرا ایہ پکا عقیدہ لے کہ سیاست ہونے یا ادب زب تے رب دی مخلوق تال سچے رابطے توں بغیر گل نہیں بندی۔ ایہ اوہ نکتہ لے جیڑا ساٹوں پنجابی دے کلاسیکی شاعراں نے سمجھایا لے۔ اوہناں عظیم سخنوراں دے سامنے میری کیہ حیثیت لے؟ کتے پرست کتے رانی۔ البتہ اوہناں ویاں مثالیں دیکھ کے میں ایہ گل ضرور پتے پتے لئی لے کہ معاشرے دے چال چلن تے اپنے ردعمل دی صحیح عکاسی کرن واسطے بول چال دی زبان بڑی اہمیت رکھدی لے۔ عوام توں سخن دی لذت وچ شریک کر دیاں ہواں فنی فتنے واری توں امکانی حد تک بچنا میں پڑا ضروری سمجھتاں۔

ایہ گل میرے مزاج دا حصہ لے کہ میں گل توں ہنسے دا تھوکا لان توں بغیر نہیں رہ سکدا۔ عوام دا مزاج وی ایس روشن توں قبول کر دالے۔ ایہ گل وکھری لے کہ ایس ہاسے توں پھڑپھڑیے تے بھڑکرن لگ پدیں۔ تھننے تے کئی کئی گل کیتی سی کہ انسان نے اپنے

کہ بروہت گیتے ہیں کہ اودھتی تے مجھڑ لے۔ میں ایس مجبوری داکل کے مرن کران میرے دوستاں تے بہتان توں میرے دوسرے پنہانی مجھڑ دی بڑی دیہ دی اُنیک سی۔ ایس پہلے وٹ صرت اپنی گزارش لے کہ پنہانی توں علاوہ اودھتے فاعی شاعری تے شری مضرتاں واسطے وی میٹوں وقت گھنٹا پینا لے۔ سمیٹا دیان شاعر لے تے تقریباً دیان نغیاں وی میٹوں بڑا معروف لکھیاں ہیں۔ آخیر دا بحث ایس قس علاوہ ہور کہہ دتال؟

"میلہ اکھیاں دا" دے پہلے ایڈیشن دی آخری نظم "چنیل مرحوم دی یاد دھن" سی۔ گھر سالان بعد میں اودھتے وٹ گھر تانہ نغیاں (درا داری، جھہڈار، گھٹے والا تے داوتکا وغیرہ) دا اضافہ کیتا سی۔ استاد کفری پروفیسر جی فضل حسین تے میرے محترم دوست پروفیسر بیلل عالی جران دا ایہ مشورہ بڑا مناسب معلوم ہندا لے کہ بعد دھن لکھیاں بہانیاں نغیاں غزلاں بعد تے مجھڑے وٹ شامل ہونیاں چاہی دیاں ہیں۔ اندازیں اودھ کلام تانہ مجھڑے وٹ شامل کر دتالے۔ "میلہ اکھیاں دا" دے اگلے ایڈیشن انشا اللہ سب توں پہلے ایڈیشن دی مناسبت مطابق شائع ہون گے۔

میں پروفیسر شریف کٹہری جران دا وی بے حد ممنون آں کہ ادوتال نے اپنیاں مصدقیتاں وچوں وقت کدھ کے ایس کتاب دا ویباچہ تحریر کیتا لے تے میرا مان دھایا لے۔ بناب پروفیسر جی فضل حسین جران بڑے گھٹے غلوں تال اپنے انشازت کہ کے میری بڑی عزت خرابی گیتی لے۔ ادوتال دا حکمہ ادا کران توں بغیر گل پئی نہیں ہندی۔ اسیر عابد جران ایس مجھڑے وٹ ترتیب تے پہلے وٹ دی میٹوں بڑے جیتی مشورے عنایت کیتے ہیں۔ ادوتال دی نظم واسطے وی میں ادوتال دا بڑا ممنون آں۔

انور مسعود

انور مسعود دے مکھانے

پروفیسر انور مسعود دا پنہانی شاعری دا پہلا مجموعہ "میلہ اکھیاں دا" ۱۹۶۳ء وچ کوکان دیاں اکھیاں دا میلہ بنیاسی تے فیر بندا ای گیا۔ جن تائیں اوس تے یاراں واری چھن قس ای اندازہ لایا جا سکدا لے جے اوس وی شاعری وچ کوکان واسطے کتنی کجج لے۔ دوجیاں دا لکھ کر دا ہر یا میں اپنے مندرجہ تک ای گل توں سمیٹ کے کہتاں کہ مقبولیت دا ایہ مقدمہ شاید کے ہر کتاب توں نہیں مل سکيا ورنہ پاکستان تے پاکستان توں باہر دیاں شری پچھان تے ہلے ہلے وچ دی ایہ گل کئی جا سکدی لے۔ دیاں سالان وچ یاراں ایڈیشن۔ نظریک تہ نہیں اس کے دست و بانڈو۔

ہیلے دے اک اپنا مزاج ہندا لے تے اوتھ جان والے جتن طور تے ضرور اپنے غماں تہا کھان توں منل کے جانڈے ہیں۔ ایہ دکھری گل لے کہ اوچے جاکے معنی متافواں تے اسکس ہندا لے کہ گھٹو گھٹو دیاں تے ایس بازار وچ ہندہ سکھان پانے کے آکھیا لے۔ متاڑ ایچے خالی آنڈے خالی کر دے کاہے۔ کیوں جے میلہ دیاوی ہونے لے کیسے تھاکا دا۔ پچھ بیکر پیچے ہون ڈھ ڈھ ڈھ پینے ہاے۔

انور مسعود تے ہیلے وٹ سائے رنگ نظر آوندے ہیں۔ پھر تے سب تال تے ہیلے وچ توں توں تیر دھرن پاہوں ساواں میلہ میلہ ای گدا لے تے کوکان تے وی اوس دی کتاب توں ہیلے وچ ای شوق تے گل تال خریدیا پڑھیا لے۔ جن پائیاں توں شوق تے نیزے وچ کے دی جاتوں پچھے اپنا تجرہ مضامین تین دتا پھر دی گدا لے جے سوچاں تاتے توں آتیاں ہون گئیاں۔ ایس دا احساس سب توں پہلاں میٹوں۔ اسکس مجھڑے دا ناں

”جین کیسے کیسے“ سن کے ہوا یہی شاعر بنی شعیان داخل کھڑکھڑا کرنا چاہتا ہے کہ اسے وہ بنیادی مسئلہ اس کی غزل دے۔ ایسے شعر توں معلوم نہیں ہے۔

دل دیاں شعیان تے اوہ گیاں جو طعناں دیاں گئیاں
رہا دلے کچھ جو طعناں دا میرے آل دہاے

شاید جو طعناں دیاں لڑکاں نے زور دیا، جوں کاہن اُور مسعود توں غزل نے اپنے دل کچھ کھسکا دیا ہے۔ غزل ہنسے پر توں ساڑھے گچھے تے ان گچھے کُٹھاں دی پھٹاں بندھی پئی آ رہی ہے تے تال ای کیسے داکم دی دیندی آئی ہے جس توں غالب توں وی اساس ہریا سی۔

کھٹا کھی پکھیں مے دل کا مسامد
شعروں کھا کھینے رہا کیا جئے

اُور مسعود دیاں غزلاں توں وی ساڑوں اُور مسعود نے اُدھے دا پتہ لگائے جس نے پیسے دج اپنا پتہ لکھاں کوں چھپایا ہوا ہے تے چھپائی کیسا ہے۔

میں رہا اُور سدا زخماں تے پڑھے کاٹرا
لوگ نکلیں پئے کئے بھال تے ہما کوکے

جس زمان میں تے پیسے دی ہائی سودی ہوتی ہے تے بہت سودی نہیں ہوتی، ایسے زمان زندگی نے سیل تے پیسے دی ڈگر دی نکلیں پئے پائے جاندی ہے تے اُور مسعود دی غزل مچ ایہ کیفیت جھگدی نظر آوتی ہے۔ ایہ نکلیں اپنی ذات تے حملہ آل ہوتا ہے شاید قابلِ فخر تے قابلِ ذکر نہ ہوتا۔ پر لکھائی ہے سولے پاؤں ایہ شاعر نے اپنے واسطے وی قابلِ فخر تے لوکاں واسطے دی ہنساں دیاں دکھاں اوس توں نکھائی ہے۔ دہنہ اعضا جوں اکتیوں گزیاں دیاں مریاں کرے تے ہال نیچے توں مٹوں جیندے دونوں پوٹھیریاں بوی توں بھاہر کیہ دکھ جو کھدا سی۔ ایہ وی قدرت دی کاگری ہے کہ اوس نے ہر سہے تے ہر تھاں اُور مسعود کوکے بندے پیدا کیے تیں جیہڑے نہیں دلے سسے تے تال تال کوک پڑ دی بند توں چکنا

دی اپنا فرض خیال کرے میں تے آل دولے جو نہیاں نا افسانیاں دیاں گھال کرے ہانھے میں:

سادی چنگی مری تے رنگسٹارا اوسا
ایسی آکھلی تال خاتمِ بخش ورتا ہدا
میں سالِ عشقی والا میرِ صفا کیہ زور سی
اوہ سی مرضی والا تاشیستہ فرما ہدا
اک کئی اوتار نہ بیٹھے زمین وئی اوس نے
اس طعناں بندا رہیسا بدل کر ترما ہدا

ایہ تن شعر ساڈے مکھ دی کڑیت دی ٹوٹہ بالدی تصویر میں تے اُور مسعود دے درمندر دل دی پکار دی۔ ایس غزل دا نکھڑا ہے۔

وقت سنے دج کڑی دا رلا پاترا رہیسا
ساواں مریاں ششتریاں کئے رانا رہیسا

میں ایس توں پھلاں جھٹوں پھڑاں دی پنڈ کیسا ہے اوس توں بیغیر پیٹہ دی کیسا یا لکھا ہے تے ایس غزل دا اک شعر میری گل دی تصدیق کردا ہے:

ایہ تے لوکاں صرف کیسے دے دوائے جانا تے
قادر اجس توں کیہ نقصان پہنچا رہیسا

بُھل دی تاش کھین وایاں وچوں اتاں توں اگل تال بے بک پئے فینے تے آجوں بک ولے رکھ لینے اوہ تعدادے جیہڑا آج دا وتیو میں گیا ہوا ہے تے ہر کرنی ایہ اگل سکھن بکچے لکھا ہوا ہے بے کس طعناں شعیان دج ساواں مریاں رلا کے دیکھ سکے۔

حالات دی کھیتی ستم خرابی اسے بے مشدد دیکھن وایاں توں جنن ایہ کہہ دی دیکھنا پئے گیا ہے۔

خوابیں بچ دیں گی ان میں سے ساڑھے دو لاکھ سال چھانڈوں
گدی کی شبیل دی گئی تیں سی شہنشاہ دی نظر بکاشیں
ایسے سلسلے دیکھ اک ہر منزل دا شعر لے :

کوئی دھڑکن پئے پیٹنی اوہ جیاں اوہو جاسے
دھنیاں بٹیاں برکیاں اتر پل بٹکان برگے
اوہ جیاں اوہو جاسے والا جوہ دی تراس دا ای اک نوپ لے تے مچ تے شاعر دیکھ ایہی فرق بڑا
لے ۔ افراموہ دیال غزلاں دیکھ ساڈن لیس دا جھوٹا لدا ۔

چوکی روٹی دیکھ کے اگہ دلے مال گواپا بڑا
بھیر بھیر گئے دیکھ جسرں پاں گھپا ہرنا
شبیت دی خوشبو والی لیر نہ پچھے مسیخوں
مسیحہ گئے یاد چھے دوہاں گھپا ہرنا

بھراں دیکھ بڑی کل تے چلواری ہونڈی لے جس قوں امیں ماتی قوں شرب پلاہن^{۱۱۱}
دی مراد لے سکے آں تے پیر پھری کل دا ایہی حق دیکھال جیواں افراموہ لے جس شعر
وہی نوہاں قوں امیں سوہناں پاں کہ اوہ گواپا بھیرا جھنڈا دی مراد برکھال لے جس کی قوں
گھنڈاں کوڑاں مسلمان دی طہاں اتھ دی گئے پیٹھ دیکھ گھس کر مینا لے ۔ ایہ خیال مسیخوں
ایس قوں دی آیا لے کیں ہے اوس دا پٹلا جھوٹا امیں اساس قوں غلامی سی ۔ ایس جھنڈے کو
توالے تال اوس قوں مینہ دی یاد دی آؤندی لے تے مینہ دی یاد اوہول ضرور آؤندی اسے
لہو لے جس تراس دیکھ چلن گدی لے :

گدی تے کوئی کرکھن والا استہرا بڑا دایا
تیرے جھون گئے آکھ سیرے لیسوں گئے

ایہ تھاں اک علامت لے ۔ اک استعارہ لے تے ایس قوں اوہ (INSPIRATION) مُراد لے جس نے

عرباں قوں سرگزشت قوم بنا دتا سی تے جیوں جیوں پاکستان ملی ۔ سیاسی تے سماجی حوالے "اے
جسٹاں جوتھا ہا رہیا لے تیرں تیراں افراموہ ڈگے سوہناں قوں اوس لکھے دی ضرورت
زیادہ جھوں ہونڈی جاردی لے ۔" جتن کیہ کہتے : "دا جواب افراموہ لے ایس نصت ہے میرے
دیکھ صاف صاف نظر آؤندا لے :

تیرے پاتن والا میرا مستیر روہنکا تنگ

میں اُتے گل کیتی سی کہ افراموہ لے لینے تھو قوں سنبھال رکھیا لے تے ایس دی کانی
ایس جھوسے دیکھ شامل بنیں ۔ جمہ بازار ۔ اودار ۔ رکھنے والا ۔ موہاں ٹکڑیاں تے پھر پڑ گنگ
ڈکر ڈکراں لکھاں لے ۔ یہاں نہیں ۔ پر گڈا لکھ لے کہ اوہ جیاں سوہناں لے جس اوس دی
دیکھی میٹیاں کولوں کھوہ لئی لے تے اوس دی شاعری بولی بولی اک درد مند دل دالے دا
جھوڑا جتن دل جھوک کھا رہی لے تے ایہ کوئی ماڈی گل دی نہیں ۔ قراں دی زندگی دیکھ
ہاتھار تیلوی جھوڑیاں دی تھینہ تے ایہ آسانی جاندی لے بلکہ جس طہاں اوس آکھن دی
آکھیا لے

جس میں جردسے

ششیاں بٹیاں

دھن بھنی دے دالے

جیوں جیوں چھانڈ

چھاپا پادسے

بندسے پاں کھالے

اوہ لینے پئے روپ دیکھ دی مٹی داداں سی جس جھوسے جھانڈوٹ کھٹا بٹا کھٹا سی کیراں ج
مرزاں کھاری نہیں ہر پکا شاعر کی سہ ملنے دی دھماں دیے دی تپہی ریت دیکھ ایہ تپکے
کھٹا بندالے تے اوس دی شاعری تری عری نہیں جگھ ہری دی شاعری ہی جاندی لے

انور مسعود اور اس کا فن

فور کرمب ایف ایس سی مینیکل اسکے خاندان سے نکال کر آؤں گی طوت لایا تھا تو میرا خیال دھڑپ یہ تھا کہ ایک مژدوں بیٹے کا بیٹا علم کو نظری سلفیات کے عقائد بیکار بیچے کہانی سے شکا ہی کا انجام کیا ہے۔ میرے دم و گمان میں بھی نہیں تھا کہ اس معمولی سی تہیہ سے ادب و شعر کو ایک ایسا موزن مل جائے گا جس کی مینا پاشی پرے پرے جگہوں پر دکھاؤں کو کرنا کے کہ لے گی۔ فور مسعود کے پنجابی شاہکاروں نے نامور مشاعروں کے ہر جگہ آلت کر رکھ لیئے اور اس کی تخلیقات کے ارتکاز اور عظمت نے خاص و عام کو کرباں طور پر مہبت کر کے کھ دیا۔ اس کی گہری قوت مشاہدہ، دماغ کو پختل گرفت ایسے پناہ شغلی اور حیرانہ مزاج نے ایک قلیل عرصے میں لئے نامور شعرا کی صف میں لاکھڑا کیا۔

دلیپندی میں منتقل ہونے کے کچھ عرصہ بعد انور نے اپنے ایک عزیز کے سرف مل کر لاہور کے نام سے ایک دکان کوئی تھی جو چند ہی مہینوں میں سر بازار کی تہہ بزمی لیکن اس کا تو خرافات والا کاروبار اتنا چمکا کہ اندرون ملک کے علاوہ دہلی کی سڑکوں میں بھی اس کا قسط قائم ہو گیا۔ اس شرکت کو اس کی منفرد سلیزینا شہ، (شعر کی ادائیگی) نے مزید یکسٹش اور جاذب حیثیت دے دی۔ انور کی خرافات کا رنگ لکھا دوائی میں بک غلاب کی طرح اس کا مزاجیہ انما نکاش ایک اولیٰ خاص کا رنگ لیے جیسے ہے۔ زبان بیان کی تازہ اختراعات نے پنجابی شاعری میں نئے ایک جہد کا درجہ رکھا ہے۔ اس کی خرافات میں گہرے فکر، زندگی کی شکست ناموزیوں اور پامال عقائد کے ساتھ دماغی کا عنصر استقامت

تے ایرو بیچے میرے لئے خیال دھڑ مسعود ہی شاعری قوت نظیر کر آبادی دی شاعری قوت گیز جاندی لے۔ ہر سکھ سے ایس دھڑ دے دی وقتوں دی دھڑ ہونے ہے نظیر کر آبادی لے دے دی شاعری اک ناس دیاں باہر بیچتیں ہی دیکھ سکی تے ایس کر کے اوون نظیر دی شاعری دی صبح قد نہ کہیتی گئی جدے انا دے ہن دیاں اوچے کلام فوجیوں چک کے جھے لایا لے تے فور مسعود قوت انا نظیر کر آبادی آکھنا کہ کھانا لایا دیاں دی عزت افزائی لے تے اوں نے مجھے و بار بار پھینا دے لے ہے کوک یں شاعری قوت اناں اناں دھڑ دھڑ بکھن لے حق دھڑ نہیں لے تے میٹوں لے دے کہ ایہ مجھ دی پنجاب تے پنجابی د بار دھڑ پھلے وگا گان پادے گا۔

شہرت کھائی
۴ جولائی ۱۹۹۵ء

نمایاں ہے کہ میں کے باعث اس کی تعلیمات کو بجا ملو۔ ہر مول پیدا کرے وہ لب شہنائے خدیو
 ہے۔ مکے شہرے میں شامل کیا جاسکتا ہے۔ پُر لطف امر ہے کہ وہ کسی حالت میں بھی جنگی
 اور عیسائی اہمیت کو نظر انداز نہیں کرتا۔ مزید برآں اس کی ہر نظم ماسٹر معاشقہ تصدیق
 اور ذاتی برہمی کے شائبے سے پاک ہوتی ہے۔ کرہیں کرشکر میں لپیٹنے کا فن اُسے خاص مقام
 میں اور زیادہ مقبول اور ہر المعزیز بنا دیتا ہے۔ کہا جاتا ہے کہ اعلیٰ ظرفیتوں والوں
 کا مجموعہ ہوتی ہے۔ اس امر کا فیصلہ قارئین خود فرمائیں گے کہ انور اس مقبول کی صداقت
 پر کمال تک کا رہنہ اور کامیاب رہا ہے۔ مزاج میں تجر کا اہتمام وہ اس رتبہ و چابکداز
 سے کرتا ہے کہ اس کا سفر پیادہ بند یاہ شوقی اور دائرہ محنت آفرین کا مرقع جھٹ کی سند
 رمل کر چکا ہے۔ قدرت کا دل سے نظریہ سے محض دیکھے۔ آمین !

پروفیسر فضل حسین

راج پور، فیروز پور، لاہور، پاکستان

موجاں لہراں بہراں

(انور سحر جوہراں دی قدر)

سحر سخن سنایا انور و شمشاد نیلارا
 گھر گھر حبسہ ڈال کر سیکھنے جو بہراں دہلا

میاں محمد جوہراں دہلا سینہ سیک دویر
 ایوں تے نیں لاہریل فن چشتا مچ قیرا

طبع کلام منسکر تو مگر رب نے بخش ایسوں
 دل دی دولت ظرافت برابر رب نے بخش ایسوں

شہر پڑے تے کٹاں اندر دس گھون تھریاں
 جونہی ہلا سے بندیاں جادون اکھاں مچ تھریاں

کل سی سمید اکھیاں دا منظم سینے لے
 فیراج وچ سمستہ گھون لگا جیتھ پتا سے

نکلاں اندر نظریں آوے سارا آلہ
 کوئی بنیستان دیگن والا کوئی فریجان والا
 گل وچوں لکچ گل کڈھ لیندا جیوں دلیوں نہراں
 نہراں وچوں نہیاں، نالے، مویاں لہراں بھراں
 مصل وچ کھڑن پھل ہسے چدم آں کلہوے
 اک سیالفت وکھری وکھری اک پتے اک وٹھے
 رقت جیاتی پنڈے سسرخ گلاب کھلا، سے
 ایہوں دودھ کے جو نہیں سکدے اج تھان لے پاپے
 وچ سماج کوئی گزروی ہوئے، چرنیں سکدا
 چری پھاڑیں لکھ دی چری ہوئے، چرتیں سکدا
 سہ نہیں سکدا انسانی عظمت سرائیا مسد
 بانہ، دس سہ قہنی ہوئے شرمائے سرشک
 تے ناوں کوئے ویلے اندر ایس کھاری
 بیہڑے بل مٹانے وڈے اوہر صدقہ جاری

— (ستیر عابد)

ہٹن کیہ کریے؟

بحمدہ

سوچ مری ہے چہنے کستیاں کچیاں کچیاں تنہاں
میر پاں سرتراں، سوجھاں، سمجھاں سب کمزور کنداں

بندہ کیہ اس قدرت ولے رب دیاں رماں جانے
اک اک یج دی کوٹھی اندر لکھ پڑو پی دلنے

آپ نہ سو فوہیں نہ بکلائے بک بک خاں فٹے
کڈے نوں جے حکم کرے تے اوہ خوشبوواں فٹے

فجریں بیجے کوچ کبوتر چنگن دانے مہوے
شام پچے تے چڑیاں تائیں آہنیاں ول فٹے

اوہ موت ام داعم داتا اسی فستیر خانے
اے دی درگا ہوں آواز ملے سخن مکھانے

تیرے نورِ خشنوائے توں ہر عالم چائن سکے
نہوچ تیرے مکھڑے دی رشتہ نالی کوں سکے

ایہ لپے شل سکھنی پوچھی ایڑیں نہیں ہتھ آوندی
تیرے عاشقِ عنایت ہونے بخت ہے جوں پکے

تیرے تول منہ پھیر کے بے میں ہور کے ول ملاواں
رستہ میراں پیراں توں پیلا سچاں وانگوں نکے

کدی تے کوئی کرماں والا صمت ہوا دالجب
تیرے شہروں ہو کے آھے میرے دیوں سکے

اے حاتم دی بیسی تانیں سپا د بخش وائے
امیں نکلے لے وج ہونے ڈاڈے تنکے

ہور دی روکی مویاں اکھیاں نوٹیاں نر مریاں ہتھوں
تیرے چائن والا دیوا فشر دوا کما سکے

عالمِ عالم اوس نبیٰ دا رحمت والا سایہ
ماں نہ جدھی جوالی دیگھی یاسپ نہ پچھن دھڑا

ایں ازمایش کاسے ازلوں اسنے ہرندی آئی ،
 پانی دور اٹھاں توں بیڑیاں ہر محساں تے بچائی

جس نے خوں لٹا نا ہوسے اوہ کیہ جانے پانی
 عشق وی نہیں سمجھوتے کردا اسس دی ریت پڑائی

دلاں فریبال اندر اککا اوہ نہیں ولسیا جاندا
 خالمے نال جینا وی نہیں اس توں ورا کھاندا

بیڑا قول اکواری کردے اوکھ توڑ پڑھیندا ہے
 پکھاپے جانے رنگ شفق دا تہ دل گواہی دیندا ہے

ایں شہادت دیندے پندے راہی نا فریں نا فریں
 ورسے ورسے کھنہ پڑھدے تھلاواں دی چھان فریں

قاصدیاں وچ کوئی نہ دے اوس دلاور ورکا
 اوہ ترپا یا کیہڑا جس دا ظرف سمندر ورکا

ناموراں وچ کیہڑا ہے شبیر جیہا کوئی نامی
 صبر و وفا آزادی ساکے اس دے اسم گرامی

اقبال

مقصود ولے کمال، مرشد باقی سب پر چھانویں
مرا مست الست قلندر جبک تے ہانویں، ناہویں

تیری حکمت فوں توفیقیاں تیرے دی دیکھے
تیری اکھ سدا بے اندر تارنٹے دی دیکھے

تیرے پیئے کھنڈیا جیہڑا داغ ہے لے والا
تیرے درکا ہر نہ کوئی بھسے پیلے والا

لمت دی غم خواری ازوں سے آئی تیرے
تیرے وانگوں پوشلی اتیں کس نے جھوکیے

صدی سمنڈا جھنک گوجن دسے دسے میاں نہ میاں
سن سبتیر تے اک پلے، ساریاں تیریاں صدیاں

میں رہیا انور سدا زخماں تے پرے تماندا
لوک ٹھیلیں پے گئے تلبھاں تے ہاسا دیکھے کے

بنین میں ویاں کا
 پاؤ گے تے پے جاے
 لاہو گے تے لہہ جاے
 لہہ جاے تے دوچی واری پان جوگی رہ جاے

بنین میری دودھیا
 بنین میری ٹاپ دی
 وڈیاں توں پوری آھئے نکلیاں مے ٹاپ دی

پیڑ ہوسے اصلی تے مرنوں پئی بولدی
 دھپے مالوں گوری لکے رسی آتے دولدی
 چنے و سبے چاہر تھی ایس نوں بہدا لہو
 غیر بھانوس پچھیاں دا چاگیا بنا لہو

بنین

بنین لین جانداے او
 بنین لے کے آنداے او
 پاندے اوتے پیندی نہیں
 پے جاے تے لہندی نہیں
 لہہ جاے تے دوچی واری پان جوگی رہندی نہیں

ترک و چوچ کتا بیٹھا ہوا دیکھ کے

میں بیٹا آدم زادوں تانیں کرکناں مار بلاواں
اک پڑے وچ آٹھنی جے جنس وفا دی گندھری
اچ کوئی فٹے مارن والا
رکھے دناں سافراں

بشرطیکہ

ہمت کرے
تاں رب دیوے
لج دیاں گکناں
کل لے میوے

محنت

مڑکے دا
جس مٹی اُٹے
کوئی تروٹکا لاوے
چاندی کیسہ
اُس مٹی کوئی
سونا وی شراوے

اوحدی میری پریت محنت موج تے راسل والی
دُم دُم صول میتہ ہووے پل پل پین جہانیاں

بیری اُسے بیر نہ پستہ بیری ہیٹھاں وٹے
نسیکی دا پھل پاوَن ولے دیکھے ایسے حالے

دل دیاں سنیاں تے اوہ لگیاں جو طرماں لیاں کھاں
دولا لے کجھ ہور طرماں دا میرے آل دولا

اتوہ میری عسّی اُتے کسے نہ ٹمکتی پانی
اپنے اپنے کم کدھا گئے تسیاں بانسراں ولے

غزل

اُکا ساڈا حال نہ جان کھیں نکھیں ولے
چٹاں وچ جے ہون تریاں گدے نہیں پڑے

اُدے کوئی اوسس جھلی چٹا کاچی پھیرے
جس دیاں کن جھاں دے مال مکھن کڑا کر لے چالے

اُس نے اکھیں سسہہ پالہ جتھیں الٹی مندی
اکھیں میں جسکراتے پاتے پھیریں پائے پھالے

غزل

کھن نے زلفاں دا قصہ کہن نے
بہن دے کچھ دیے چھپاؤں بہن نے

کچھ نہ کچھ پردہ وی اتنی والیسا
رہن دے موی عافہ رہن دے

صحبت دا سچت بنائے ڈاڑھے ہاؤنکے
بہن دے سائوں وی لاگے بہن دے

توں بے خوشیوں دے پیوندے پے گیاں
کھن دے کست نمایاں توں ایسا کھن دے

دل نے ہمتوں جاو نامی کورگیاں
رہن نے آواز دلیلاں رہن دے

اَوازِ ار

حمیدا! چوہری جی! آج میرا دل بڑا کر دائے
نشی ہے قبول کرو جو مسینوں سر دائے
ہور جنوں پابو نشی اوہنوں وی بلا لئو،
آج راتیں سنا لئونا میرے رولوں کھالئو

چوہری! بے اوئے نواب دینا، تیرے دقوں کھالئے
مہوئے تیرے چھایاں مے دُھڑج پالئے؟
ایو جہیاں دعتماں تُوں میرے کولوں رکھ پرے
مُنہ ہوئے بھیڑا بندہ گل تے نہ بھیڑی کرے

بکھ سکے جانے آں امیں تینوں مرکب
 بکھ سکے جانے آں امیں تینوں مرکب
 ساٹوں توں کھوان لکھیں روپیاں سنوئیاں
 اسان کدی کھابیل میں نیاں تے نوئیاں
 تیرے جیہا بستہ جیہڑا چاہ پیسے گڑ دی
 ساٹوں توں کیہ بھیجیائے ولی دی نیں جڑی
 کافراں توں سنیریاں تے پیئے سیریاں
 تیرے جیہاں کھال توں کھولے سیریاں

حمید! قورہ، قورہ، چوہری جی میں کیہ تصور کیاتے؟
 نرن میٹوں بولنے تے نشان مجبور کیاتے
 رنج مسیخوں کدی کے پلایاں نہ ماہیاں
 ایوں نشان کیتیاں میں داہریاں سواہریاں
 روٹی دا ای سدا داتے ایہ دی کوئی برائی لے
 نیکی دی میں گل کیتی، کر کے کوئی اے
 کسی جے بلاؤ تے میں کدی دی نہ فاسد کراں
 سو واری جی کراں، کھہ واری ہاں کراں

چوہری لہجہ ذرا دیکھو ایہدا، ایس دی زبان دیکھو
 راہ بانڈا، دھکے وا، دھکے وا مصان دیکھو
 تیرے جیے لہجہ توں بلاواں گا میں حمیدیا
 سشحمیدیا، چھوڑا اوئے بھکسیا، نمیدیا
 گھر ساندے دانے تیرا، جو تے نیں پاکیا
 چوہری دی کمائی لے کرنی جیہڑا آکھ گیا

حمید! اتنی مچ چوہری جی پانی پانی بانڈے او
 دیکھو جی ایہ گل شنی ایوں پے ودھانے او

چوہری مسندیا کیتیاں توں ذرا دی نیں جھکدا
 میٹوں کتاہیں دیکھو میں دیکھو میں نیں سکدا
 سارباں دے سامنے توں اٹھائیں گھیا
 ساہجہ لینا تینوں میں اٹھنے اوڈیا کھیا

رہ نہ دکھائے !

تو یہ توبہ !

نیک پند

نیک سینہ

بڑا کمینہ

دش استینا

ملکِ عدم توں نیچے پڑے آؤندے ایں جہاں
بندہ اک کفن دی غلط گستاخ پینڈا کر دے

دُنی

توں اک دُنی —
 قیر دی تیرے پندے آتے
 ہر موسم دے دن سوئے لیرے
 لشک مریشیاں لیریاں آتے کج بنگے تیرے

میں اک بندہ —
 قیر دی میرے پندے تائیں
 کدی نہ بُڑیاں لیراں
 میرا حال فقیراں
 میں کیہ دستاں؟
 کوئی ہنڈلے
 ساوین، ہار، سیالے

لوں کو اندر دھن گئے میرے
لوہاں ، دھتیاں ، پالے

کدی تے دُسلے پڑھدی میری کوئی ریچھ نہانی
تیرے وانگوں شوکیاں دا
میں وی وای ہوندا
تیرے ورگی کرماں والی
میں اک دُتی ہوندا

پچھین مڑ مڑ پچھتے آوندے دور کو تسیاں اڑیاں دا
 منجی چپی بے دونی ہر دے بالال رستی منجی لے
 بھیک لے نہ پر دے دکھیں ! ویکہ برچی خانے نوں
 کیڑی ہانڈی اُتے چھوٹاے کیڑے گھوسے تے چینی لے
 پکیاں پاکے ہمنیں رہنا اس بلکے وچ لوکاں نے
 جس نے آن وچھانی ایٹھے اورک چادر ٹھینی لے
 اتور پنے پائیں اپنے ٹٹنڈ بیانیاں عملاں دی
 بھل نہ جاہیں اک دن دھرتی تانبے وانگھوں تینی لے

غزل

سب نے اپنی بہتر مالا کلم کلیاں چیتی اے
 کندھاں بھانڑیں ساٹھیاں ہر دن پیڑتے آلو اپنی لے
 اندر باہر خوف دوتی کسے نے دستے میں
 بڑے بڑے بیٹی بھوتی اک دو خوشی پدنی لے
 قدرت دا وی بندیاں بے مال ماٹوں والا لیکھا لے
 کچھ چاہر کے نوں تھنڈے چند کے نوں چھنی اے

پہلی سے چن وانگوں ساڈا سکنا ہے کشکول
بول نمرادوں والیسا تاریا کھتے تیری لو،

کنڈیاں تے کیوں ڈور مرے، ریتے ڈانواں ڈول
ہیسی ڈی وج سمندر سنی جو ہونڈے سوہ

چنی گل لے اوہو گولا ہنڈہ جدے وج ڈانک
کھر والے سب کلم کھتے چورتے اعلیٰ دو

باد صبٹ دے پیڑیں اتور کس پانی زنجیر
اج توڑی تے کے نہ وکی پھنڈاں دی خوشبو

غزل

سوہنی صورت والا کوئی گیا اے کول کشکول
سزک دی اے فی رشتے پتھے کدی نہ ساوی ہ

پیڑ نہ ہوئے تے مت ایویں گندے پیر کے رو
ہوے پیسہ پیازی اہستہ آپے پیڑے چو

ڈر لگدے باہروں کوئی کسندی مارتہ پتے
ایہ گل وکھتری اندروں آپوں نو ہا لیتے دھو

مزاح نگار

ہس ہس ہڑے
تشتیاں ریتاں
دھن مکئی دے دانے
جیوں جیوں
بھامبر
چدا جاوے
بندے جان نکھنے

اج تے اوہنے حال مرا کجھ پس طعناں چا پچھیا
اکھیاں پلے مین جیڑے ڈلے گئے موتی ساک

کھڑے پائے جاواں

بیڑے ویلے گھنٹی میرے
 دروازے دی کھڑکی
 اوسے وقت الارم والی
 گھڑی دھڑا دھڑا پڑی
 اُتارٹی فون مرسے دی
 نہیں اچانک پڑی
 اُتھڑولے ٹی وی مے دھج
 دسکو دی آگ پڑی

بسرتوں فیروز ہماز اک لگلیا
 دل دی کوٹھی دھڑکی
 اچن چیت اک مارن گتیا
 ہوو اک بجلی کوڑکی
 انج بریک کر پچی کوئی
 ریت رگاں وچ رڑکی
 کھرے وچ دی شور شرابا
 رولا سڈ کو سڑکی

کوکاں مینوں گھیر لیا میں کھڑے پائے جاواں
 انور ایس سے دے ہتھوں کٹاں نوں تھتھ لاواں

رکشے والا

(چھیما ڈالیر، راتے تے اوہ سہ آل اوہا) دست برائے کش لے
تے تیسرا بندہ لک سواہی لے پیڑی ریل تروں آتری لے۔)

چھیما : رکھو جی اپنی کیس، چلیے جی باو جی
کیڑے پاہے جاو گے ؟ ہٹی بڑھ جانا ہے ؟
پنڈی وٹوں آسنے او ؟
او تھے دی سٹاو کوئی، ایسے دی نہ چھپا ہے
توبہ ! توبہ ! پرہوں دی
لوہر وچ ۔ آگ پتی وندی ؛
گرمی تے بندیاں دی دھو پتی پندی
سواری : گرمی تے جٹ مے وی دھت کڈھ مندی

چھیما : باو جی میں گل کراں، برا نہ منایا ہے
رب غولے ساٹے لٹے کھٹ کوڑا لے
جامٹوں وی ٹرپے جے مینہ تیں دسیا
کوئی نہ تروکھا کھجوں گسٹیاں منجیاں
پانی نوں آؤکھیاں سوں گسٹیاں منجیاں
اساں وی قلندراں نے گھوٹیاں تے پیٹیاں
جہاں جہاں کیتیاں تے تیاں تیاں پیٹیاں

چھیما : کیڑی کیڑی پھولے تے کیڑی نہ پھولے
کوڑیاں نوں کھوٹیاں جے نوٹاں دیاں تھدیاں
چیزاں نوں تے رنج جویں اک گٹ کئی لے
بندیاں نوں رب جاتے کئی دگت گئی لے
کسے نوں دی کسے دا نہ دیہ نہ لھاو لے
جیہڑا کیرا بولدا لے دکھیں ای بولدا لے
سواری : جویں کوئی نہیں جے دنگ ایہ سپاں جاو
وہیے دا ایہ سوہرا جویں کھڈا لے کھڈاں جاو
میرا رنجش : گھنٹیاں تے بھٹے دیاں پتیاں ای کھانی جاو

چھیما : سنیاں جے باؤجی ایہ یار دیاں ہلایاں

آج تے ذرا براں نوں چھپا دی کوئی نہیں

کدی تے جاناں نالوں دودھ ساں عزتاں

کے پانے ہنگامیاں مے نال ذرا کھینٹا

باؤجی ایہ اوتھی دا حال ذرا کھینٹا

بس وچ بندے جیں کجی مچ جانوں

سواری : ساریاں سواراں دایسینہ پیا وگدائے

میرا نکش : جامناں دیاں نوں نوں پیا لگدائے

سواری : توبہ ! توبہ !

آج فیروزخانے تے ہیر والی مددک گئی اے

میرا نکش : رزارش لیندی اے ہی

وکی آپکری چھیما ؟

چھیما : میں تے نہیں وکی اے

گل کے کیتی سی ۔ کہ

توہ تازی گل تے پکڑی وچ کوئی نہیں

کمانی کمانی نیکی جے شکاری وچ کوئی نہیں

میرا نکش : چپ کاہنوں کر گیا میں کوئی گل کر چھیما ،

چھیما : ایوں چپ کیتا میں اچھ تے کوئی ہنیں ہی

گل سی پکڑی دی تے پیتا ذرا آکاسی

توسے آتے دنی کی چھیریں اچھ ہی

گدھا سوہنا سماں سی او

دلو ولی اوس دانتیاں میٹوں آ جانداے

میرا نکش : بھائی جان چن کے گودا دی تے لا جانداے

چھیما : آگیا جے باؤجی

پامی بلخ آ گیاے

بھر کوئی توہ تازی میراں نکش

باؤجی ۔ میں کیرے پلے مڑاں نکش ؟

امانت

کزئیے !

تیرے ماپے گھر دا

نہاں ہو جائے پیکا

مری دی برفباری

وہی اسان می مری دی برفباری اتھے ساقاں چنکنا لایاں میں
 تے بند بار اناز سائے کھو پیے بوت دے کھسپاں لاریاں میں
 کالاس والیاں بچن پکان خاطر میراں میںاں میںاں میں
 ولکال ماراے مری دارکتا ہیراں میںاں میںاں میں

انجے جاہلے چوں پسند آتے چل کوئی پہلو داو سنیا لے
منڈی ظاہر سپری رنگ آتے کوئی تکیا لے کوئی سنیا لے
سنگے ہاؤس کے نول چوہر کوئی کھلے برف لے مار کے سنیا لے
پھا جتی گئی ہے کہ ہرے چپ کوئی رہیہ کے نرک اچھنیا لے

رنگ منگ چھپا یا جاؤ نہ اتھیں خزان فیضان و کیساں مہالیاں
پتا کہ ہرے کوئی نہ سبز ہونے کے چل تے پتا نہ ا لیاں
لہو برف سے لکھنے لال کھال میوہ اکو ای راہیاں د لیاں
اک بالہ سے د لیاں سینہ لوکی پانی جم کے وکیلے مایاں

لگی چیت نہ کوئی دی جاہری لے گے برف دے دھیر چاریاں تے
ایہی تھنہ تے پریتی و سپنا تھان سہم تھان ظار یاں تے
ڈا اوس نے وٹھڈ اکھنڈ چالہ سوج چکیٹ منظران مایاں تے
لکھ مری تھی شیش محل د اکھوں کہ طیرنی نہیں لکھ یاں تے

غزل

ہوئے پی تقصیر کے دی وکو پیا کوئی جرداے
مئل چکے نہی اکیاں کوکوں دل خیر تے بھرواے

چین کے سماں لین نہ دیوے چکا چتر چرچا
فنیے چکاں ان لکھ لے چھاؤں حبشہ بھرواے

مکسم توں بکے ہنڈے آؤاے ایس جھانے
بندہ اک کفن دی خاطر کست پینڈا کرواے

خبر کوئی اخباریں مچ نہیں اُس نے باسے دیکھی
تیں معلوم گواہی میرا بیٹھنے یا مڑنے

منیاں میں اخلاص جیسی سن سستی چیز کوئی
ادھر کچھ میں نے کہا جو کچھ میں نہیں سنا

اگر ایسے چھو بیٹھے اپنا ہفتہ وہاں ۱۲
نہیں رہ سب توں مٹھی لگدی کون ہنگامہ بھرنے

غزل

صوت اکلا پا نظر آیا ہے سٹیش دیکھ کے
میں وہی چنگا پر تیاں دیر سے تے میلہ دیکھ کے

کینڈ مٹی وا تیراں نے تولے ہر گیسٹے
سوچناں اخبار تے ذہنیہ دانقشہ دیکھ کے

فلک ہر وہن یا محلے ماٹیاں کسبہ تیونا
شیر ہو جاندے میں ہمسائے وہی لست دیکھ کے

ایڈیاں کچھ سوکیاں وہی نہیں مڑاواں پائیاں
اوہرے وٹوں کچھیں لے آلا دوالا دیکھ کے

میں سب اتر سدا زخماں تے پرے تاندا
لوک بھلیں بچے کے بھلاں تے ہاسا دیکھ کے

واری دارا - دو کنجوس

(انجیہاد لکھ)

اپنے بڑے آن اک راتیں — آپکھن ککا دارا
میں اود وائیں پرت کے پال — وائے دودا مارا
چندو کال مار گھمائیں چھیتی — اس والٹ منارا
دیرا بلدا چھڈ کیس میں — بندہ بھلن دارا
کراں والے دیکھیں کدھرے — تیل نہ سر پٹنے سارا

واری کیا سے توں کیوں پایا — گھانا ایڈا بھارا
ککے پھیرے بوٹ کسے — ایہ کیہ کیتنی کارا

وارے اکسیا توں کیہ جاتا — ایذا بھولائے وارا
 مینوں کتھے وارا کھاندے — ایذا سخت خسارا
 کتھے مار کے جتی کیاتے — ننگے پییر گندارا
 شوں دی اس جیڑی داسی — بوجہ نہیں تے پھارا
 ڈا ہڈا چنگا کم اک کر گئے — مر گئے واری وارا

ساڈے اُٹے غمستاں دی آہٹ کیتی گئی
ہر کئی منظر جیسی سڑی وی مٹ کیتی گئی
مملکت دے مال آزادی عطا کیتی گئی

جیو سہ سہندی بیان اس فضل دا ہوندا نہیں
شکر آزادی دا کریے تے ادا ہوندا نہیں
کوئی تخت وی تے آزادی جیبا ہوندا نہیں

ایہ جمن اک چاننی دے واسطے سنگیا کیا
میکھی جی زندگی دے واسطے سنگیا کیا
لا الہ دی روشنی دے واسطے سنگیا کیا

یوم آزادی

ہے قلم بن جان شت خال سلایں کھان دیاں
رہشستانی بنن بچلاں سلسے ویاواں دیاں
کون تھنڈ بیاں لکھے مولا دے آساناں دیاں

ایس جینڈے وچ قلم دے ساہی لکھے جاچے
ایتے غما غماں ناہے دیاوی مکدے جاچے
نعتاں لکھے تے مڑ ہنسے دی مکدے جاچے

ایہ امانت اک منہ پاک رات وچ سوچی گئی
 جہاں دی اک بھڑی برسات وچ سوچی گئی
 قدر والی رات مے لہات وچ سوچی گئی

اس داسٹکارڈ ہے سبے غفلتاں توں چھوٹا
 جیہڑا کھڑے بخت اے اُس دی طرف کھڑا
 لا الہ مے مال جھڑتی دا تعلق جوڑنا

پنپو یار تنگ نہ کر

پنپو سانوں تنگ نہ کر توں
ہرے ضروری کم لکے آں
سوچی ہے آں ہُن کیہ کریے

روٹی مٹوئی کھا بیٹھے آں
 لہجہ شستی پی بیٹھے آں
 خٹے داکش لا بیٹھے آں
 پرچہ پانچ کے اندوں باہر
 بھانڈے دی کھرکا بیٹھے آں
 سوچی ہے آں بن کیہ کرے

کیے کیے آسے بن گئے
 وڈے وڈے سنے بن گئے
 وڈے شہر و سائے آں
 سارا چین کرا بیٹھے آں
 سوچی ہے آں بن کیہ کرے

دیکھ لیاں میں سب اخباراں
 سبے ورتے تھل بیٹھے آں
 پڑھ بیٹھے آں سارے اکھر
 سارے خوف سنا بیٹھے آں
 سوچی ہے آں بن کیہ کرے

رزق، سیاست، عشق، کوتاہ
 کچھ وی غافل رہن نہ دتا
 ساری کھید و گنا بیٹھے آں
 دودھ وچ سرکہ پا بیٹھے آں
 سوچی ہے آں بن کیہ کرے

جی کر داسی دو نماں پایے
 مارشل لا توں حبیبان پھدایے
 دو نماں شو نماں پانیٹھے آں
 ایہ حسبہ پوری رولا رپا
 کئے سال ہنڈا نیٹھے آں
 سوچی پے آں من کیہ کرے

سودا کوئی پنجہدا نامیں
 کوئی ستا ٹھہدا نامیں
 تے لے وچ آئیے آں
 سوچی پے آں من کیہ کرے

بڑا جھبلا ہے الور کچھ نہ بچو
 سمندر وچ پرتا سے کھووا ہے

کیر دے تے کھوہ ہمیشہ ظلم والا گیر دے
 چھیر دے تے راگ مٹھا شاتی دا چھیر دے
 بولدے جو کجھ اچھے پیٹے توں اکی جا رہیاں
 داڑی دے نال اک تھوڑا دی چنگی جا رہیاں

توڑا قانون توں جھکد نہیں ہستکد نہیں
 اُس جیسا بے درد ہمایہ دی ہوسکد نہیں
 اپنے ہمسائے توں جو کئی تے مکی جا رہیاں
 داڑی دے نال اک تھوڑا دی چنگی جا رہیاں

قہر دے لشکر دیں آفرکہ دیں کھسک پانیاں
 اک نہ اک دن لایاں خیراں دی آونیاں
 مانے والا کسے توں آپ مکی جا رہیاں
 داڑی دے نال اک تھوڑا دی چنگی جا رہیاں

۶۱۹۹۸

واردا تریا

امین والا سلسلہ دنیا توں مکی جا رہیاں
 بوڑا سکھ پیرن دی چھاں والا مکی جا رہیاں
 بے دریغ اک سورہ کائنات پھٹک مکی جا رہیاں
 داڑی دے نال اک تھوڑا دی چنگی جا رہیاں

مشر دہانے اکھیاں مچ میں بھر کے لے گیا بنو
کو بچی گل سی مسلم نالی بھانڈے دا پر تاؤنا

رنگے رنگے ریکو پڑے آپں دل وچ جوڑاں
بالک توں پیا بھڑکاں دیواں سمٹوں چنکھوٹا

اکھیاں کوں زس کے نیند رنج گئی لے اورد
جیویں اکس پرہنے اتھے مرنیں پھیرا پادنا

غزل

پھد والا ایہ طفل تسلی بھٹکے کئے آؤنا
اکوں تیری مرضی پیاسا ذاکم بھساؤنا

بھٹکے واسے پتا نہ لگے کوں دما زنی لگی
کئے دے وچ اوکھا بندے بھٹ داجب لگنا

اپن چیت گئی دے اندر بالاں رولا پالیا
انہیز واسے جاگ پیا میں نرکا غلاب دلاؤنا

بخت مے دی تختی اُتے لکھوئی جو پا ہو
میں کھڑا میں کون کسے وی حرف تے اُچھی کھال

کوئی بھرم نہ مینوں بھانوں میں مقبول نہ ہر خواں
سیرے کرکوں ہر نہیں سکدا سنبھل اُچی رکھال

ربوے خیال ہمیشہ مینوں منکر سخن دے ویلے
خالصاں دی گل کراں میں انور ظر عوامی کھال

غزل

پکال اُتے اتھرواں مے ویلے بالی رکھال
کچھ تے گھپ بنیے راندہ چان لائی رکھال

مناں ہونیاں مکد نہیں ایہ لکھ چسپ بنا تیرا
ہور کدوں تک پیا بُن میں اکھیاں مٹی کھال

بجلی جیزی لکھ سریندی اندیاں کیہ تدبیراں
نریاں کنیاں دتن تے میں تھہ وج چتری کھال

ہر تونے پنچھی چمکدے
 پے چتر وانگوں ہسکدے
 اہے ساون، ہاڑ، سیال
 کوئی ریں نہ پاکستان دی، اہی کوئی نہ ہور شمال

واہ مٹی میرے دیس دی
 ہر چلی جا پے ایس دی
 جویں ہسکدے ہور شمال
 کوئی ریں نہ پاکستان دی، اہی کوئی نہ ہور شمال

ہر گلی پرتا سے ونڈو،
 ایسے آوے تے ونڈو،
 ہسکدے آون والاسال
 کوئی ریں نہ پاکستان دی، اہی کوئی نہ ہور شمال
 ایہ خاص عنایت رب دی، اہی رحمت دم دم مال

نیں ریاں پاکستان دیاں

(انعام یافتہ)

کوئی ریں نہ پاکستان دی، اہی کوئی نہ ہور شمال
 ایہ خاص عنایت رب دی، اہی رحمت دم دم مال

ایہ دھرتی کرماں والاری
 اہی ساری چھپ نزاری
 اہا دکھدے روپ جمال
 کوئی ریں نہ پاکستان دی، اہی کوئی نہ ہور شمال

سائیاں تیرے کلام ہی دھم رہی جوں تک ہمارا آباد رہی
تیرے شوق خیال سے بچھیاں فوں پہ بندھتیوں نال شمشاد رہی
خوف خزاں توں گلشن مشعر تیرا واکھوں شرف سے آزاد رہی
بل جان کے بڑا دوسرے تیرے کسک سخن ہی جاشی یاد رہی

کیمڑی ہم چنگی کیمڑی بہتہ بندی تیری نگہ نے خوب چکان کیتی
تیرے قلم نے ہر دے پر پل کھولے، نئے عشق ہی رمز بیان کیتی
اکس بانی آسرا کس کے زائیاں ہی غنیمت تیری آپ قربان کیتی
کیسے خوشی سے نال قبول ضمیر واری دکھان توں اپنی جان کیتی

کے جوئے پاس جواب گفتوں گنت بکول خواجہ کلام تیرا
دنیے خاص تمام علوم تیروں چرچا ناماں موج وی عام تیرا
چسکے کھو، پشتو شہر از ولے سارے دلتے دکھائے علم تیرا
جوں تک یہ شعر وی لکھ لاتی باقی مجھے کا کجاستے نام تیرا

احمد علی سائیں

احمد علی دا ذکر اڈا کر رہے تو نے نکلیے مسز نے ہمارا چوں
سوئے کچھ تے پستند از دن بولا گئے کچھ تے رقم اوصار چوں
اوہی طبع دی کوئج نوکلی لے سخن چوں راں ہی ساری دار چوں
اوہی شعر دار چوں طلال و کمران محبت رحیمہ سائیں خراو چوں

ڈاکٹر فقیر محمد فقیر غوم (بالئے بنگالی)

تیرے دُکوں جیسے تے کوئی اک دہانہ کدے
کیڑلے چیرا اپنے سہم دی کدی ہوا نہ کدے
کردی دسی ہوناں ورگے ادم تیری پیری
تیرے واکم نہجانی کھنئے غیرت مال فقیری
تیری ہر اک گل سی بابا پسند نصیحت والی
تیرے اندر دونوں دُکھے عبدالحق تے حالی
بیٹھانے تھرتھلی پانی شعر ترے اصلاحی
پیراں پرے ساقی دھنسا سرے ہمار ضرامی
دامن لے مال اک مک ہندی اتر جہاں چولی
اوسے طرہاں فقیر محمد تے پنجابی بولی

غزل

ایسے دُر توں گنگیاں ہوئیاں خوشے کنڈیاں چٹکیاں
کون پگھری پھیرے پائے بچکتے کون ترکیاں
اچنیاں کندھاں سنن نہ دیون اک دوجے لے ہائے
محل آسائے تے کہیہ کھنڈیاں شہریاں وینکیاں
پھر صدمے سوج میرے دُسنے کہنی مشقت لانی
شاماں تیک میں اپنا سایہ اپنے مال دھریاں

دُبا سَورج اُلکیتے میزوں ارج وی اُسے آہرے
نہیں وچھٹی نیندر توں میں ساری رات اُدکیاں

اچنیاں باواں نال غلاقن میری چُپٹوں لوکی
میرے متھے لائیاں سب نے آچو اچنیاں چکیاں

کس دے اگے گننے پایا اَوَر اپنا چھیتا
لکھے سوے دتے تے پیا مُر مُر لاسے لیکیاں

غزل

بجناں ساڈی رستمِ وایت ساڈا چپ چپ بہنا
نہیں تے اسال خیتراں تیغوں کیہ کچھ نہیں سی کہت

رکھناں وقلوں بُن کوئی سزا آوے یا نہ آوے
دُجھے میں دوپسہ گزاری بُن کیہ مہانویں بہنا

مندا کمیت حال دے داتیں سدی بے پروائی
اُسے گھر دا ویہی بھولیوں جیہڑے کھروچ رہنا

کڈا سوہنا درس وفا دا بے گنی لے اک سوہنی
 کچے ہون گھڑے تے ہون آپوں پکیاں رہن
 اپنیاں اپنیاں اکھیاں دے دج اپنے اپنے اترو
 میرے باجوں پیڑ مری توں ہور کے نہیں ہونا
 ایہو جیے لکھنے موتی کے کے توں جس دے
 درد منہاں توں ملدا نور اکھیاں دا ایہ گھنا

ساری بد رنگی مری تے رنگ سارا اوں دا
 ایسی اکل تال ظالم تاش ورتا نڈا رہیا

۱۴ اگست

مدا پچتے رہیا اوہ جو زمینوں
کدے بھلت نہیں اوہ دور میںوں

اوہ کھنن گیر ویا سختیاں دا
سفر لہا تے کالے پائیاں دا

فرنگی دے ستم دا اوہ زمانہ
وطن اپن سی اپنا قید خانہ

مری دھرتی تے قبضے کن کے دے
چمن میرا سی، میوے کن کے دے

میرا کیہ قصور ہے ؟

’نامی میناں بٹنے دا
وعدہ اوہنے کیتا سی
’نامی پچتے دتی سانو
اوتھے تے کجور اسے
اہے وج تسی دتو
میرا کیہ قصور ہے ؟

بیرے تے جے دیوا بالیسا سی
نہنیری مال متا لالیسا سی

نظر سی آسپنے تے ویریاں دی
اے ہمک ہیک چینی بجلیاں دی

انھاں مڑیاں منڈے تے دھرے نیں
شکاری آج دی افسے مارتے نیں

نہ دل خاص نہ کھریاں نیہاں نیں
فتورائ مال بھریاں نیہتاں نیں

اساں توفیق دے اللہ سائیں
بچائیے حسب کنڈاں توں دیں تائیں

جہوں پھلیاں تے شانیاں ہڑیاں ہڑیاں
چنگیریاں، جھولییاں پھراں نے پھریاں

وطن وچ تعلیمتاں دا ادھ سماں سی
بس اپنے ہمت دواں دا چانناں سی

بڑا چر جبہ دا ایہ مبار دھویا
غلامی دا جہدوں احساس ہويا

جہوں لگی لگی آزادیاں دی
مری رت وچ پھری رت گرمیاں دی

مرے جذبے انوکھے کار کیئے،
اڈا دتے میں زنجیراں تے پھیئے

لہسیرا سپیا کھنڈ کار کوں،
کھی سانجی نہ سٹ سرکار کوں

ندائے فضل تیں بکتے پھراوے
تے آزاد دی ملی آج دے دوائے

موبائل ٹیلیفون

(قہوم اٹ مے کنٹریب)

لجھکیا ہے اوس نوں فون ایسا پڑشل تار دی فون سے مال کوئی نہیں
تھی کچھ فیروں سے مال ہوئے اودی جیسے تے کڑا حال کوئی نہیں

کا ملاں پٹیا. وچ جھسٹیاں سے غیر غلط تے غلط ملائی جاندا ہے
و ملا وقت دی کوئی نہ وکھدا ہے ایویں فون تے فون کھڑکا فی جاندا ہے

کڑی وچ دی کھانے مال اینوں غٹ پاتھ دے وچ دی لہی پھرلاے
کے دیے نالیں توں کھ ہوئے اینوں پاتھ دے وچ دی لہی پھرلاے

جدوں کھلے ایسوں کے تھانوں جولی جولی تے بڑا ڈول کھلے
ستیا دی لائے بالکے نوں کیکے تے کن دے کول کھلے

بیلو دی دلج دے نال اپنی دوجی کوئی آواز نہیں کھینچا
سہے جہے میں اوس دے نال بچے اپنا ماہ نہیں کسے نوں لہجہ نہ

میر کوئی بے ذرا ایگج بدلے شعل دین کچ کوں ایہ دیر کردے
اک پل دے دھل نہ جرن جگا اوہوں کت کتاریاں فیر کردے

فون جدوں دا اوس دے تھہ آئے سدھی بہت کھلے وی کھڑی جولی
کھڑی ایس نوٹھے کھڑی اوس نوٹھے ڈاہی خستہ نوں جو کچھ پڑی جولی

جیڑا ایہ دیاں کہانیاں سنن بندائے بیٹھا سیتے اپنی سنگ تھلے
جدے نال وی رابطہ قیہم کردائے خرچہ اوس نوں دکھرا تھکا تھلے

غزل

چو کمی رونق و کیے کے اکھ وائے حال گواچا ہوا
بھیڑ بھڑکے دے مچ جہاں بال گواچا ہوا

نسبت دی خوشبوی والی لیر نہ بچیلے مینوں
مسیدہ گلے یاد پوسے زماں گواچا ہوا

کدی نہ دھماٹے پتر شاخاں ٹوں مڑ گئے
کدی نہ سنیا پرت کے آیا سال گواچا ہوا

مذہاں توڑی یاد مجھے کاچین اسماں جو پایا
مذہاں توڑی رسیا لے ساٹے مال گواچا ہوا

دل سے چوڑاں خفقان چھیلے انور ٹوں کیجیے
میلے دے مچ بعد پھر دلے مال گواچا ہوا

غزل

جے کر میرے سارے ہنچو منیاں خاکاں جو گے
میں دی سر کے سانچہ لے نیں کچھ اسماناں جو گے

ایس زلفے ورکا کوئی کال سماں نہیں سنیا
ٹانویں ٹانویں دی نہیں بھدے کوک مشالاں جو گے

ایہو وڈ سمران دی ازوں جگ تے ہندی آئی
کچھ تھوڑاں جو گے ہوندے، کچھ دستاراں جو گے

اکلا پیہ دی بھٹی رزنا بخت نصیب ساڈا
 ایسے سائے دلق میلے ہین مشہد یکاں جو گے
 بند تر جانی مر جانی لے انج گدا لے مسخوں
 ایسے سائے شربت حاضر جہاں بٹیاں جو گے
 جلدیاں نریاں چیکاں لے کے ضلع کچہری پلایاں
 پیسے دی کچھ تیرے پئے ہین وکسیلاں جو گے
 کوئی رمز نہ پئے چیمندہی اوہ دیاں اوہو جانے
 دھپاں ریاں جو گیاں اوہ پزل برفشاں جو گے

چیزاں دی اصلیت انور نیڑے ہو کے جانی
 دُوروں وانگ شتو تمان لکیاں مینوں جہاں جہاں

جمعہ بازار

سبزی، مرغ، مٹے سے جمعہ بزارے دیکھے
کیسے کیسے عجب نظارے جمعہ بزارے دیکھے
سانے بند بزارے کھنڈا ایہ بازار نرالا
صبحہ دیا جسیہ مسید چوکی رونق والا
نجم نیس کے آیا ایتھے سارا آل دوالا
ابا، چاچا، تایا، پھنچیا، امی، باجی، حصار
لوک ولیتی دیسی سارے جمعہ بزارے دیکھے
کیسے کیسے عجب نظارے جمعہ بزارے دیکھے

رنگ برنگی کاراں والیاں لگیاں ہوئیاں پلاس
ہر کوئی ایتھے میرے دانگوں دُبا وچ خیالاں
کھیزی چیز حبیباں ایتھوں کھنڈا سودا ماللاں
اوتے چوکا، بھیر، بھیرکا، کھیزی تھانویں والاں
مٹی، دھوڑ، غبار، غمبٹاں، جمعہ بزارے دیکھے
کیسے کیسے عجب نظارے جمعہ بزارے دیکھے

کھیزی شے نہیں دیکھی ایتھے دیکھے میں حدوانے
ایس بزارے دکدے دیکھے اسال مٹی لے دانے
ون سوئے دیکھے ایتھے کھل، لیٹ، سرلٹے
کاراں دے وچ دُکے ہوئے دُٹھے بال ایلنے
بسدے، روختے تے کڑا لڈے بال دپانے دیکھے
کیسے کیسے عجب نظارے جمعہ بزارے دیکھے

لہنے واسمان حرمین لوکی ڈنہ ڈنہ
ہندے دوتے کوٹ، سویر چکے، دہندے دھنہ
فیشن لوں نجاو ن پے پے سے چارے کروے
گھروا پروہ رکشن لی سپے لین پڑانے پرہے
اوور کوٹ جراباں، شالال سونے سانے دیکھے
کیے کیے عجب نفاارے جمعہ ہزارے دیکھے

نویں نرالی جہلی جس نے جو آواز لگانی
کے ملوکاں والا بھائی کشتش وکتے آئی
مہنگ پیل نرں آکے کوئی پتے دی بھر جانی
لے وچن والا کوس کے لئی کسی مضیباتی
برقی دی آواز سنی تے شکر پائے دیکھے
کیے کیے عجب نفاارے جمعہ ہزارے دیکھے

کوئی بوس اناراں والا نوش پیا فرماندے
کوئی نرخی ذبح کرا کے تیلے دج پیا پاندے
کوئی کاکب ہزاراں دا قالین خریدی جاندے
غالی بھیکے والا کوئی اکٹیشاں نرں ترماندے
مہاتر ساتھی کئی وچارے جمعہ ہزارے دیکھے
کیے کیے عجب نفاارے جمعہ ہزارے دیکھے

شاہیں تے وچن لک پے سونے وچن ولے
ایہو موقع دیکھ سبے سن کئی حرمین ولے
ایہوں بعد ملنگاں وانگول بیٹے بیٹن ولے
سونے والی حسانی چینی بال کے سیکن ولے
رات، ہنیرا، جہانگیر، تانے جمعہ ہزارے دیکھے
کیے کیے عجب نفاارے جمعہ ہزارے دیکھے

شاخاں جیزے سادے پتہ کچھڑ چائے ہوئے
 پہلی اُست دُج عورے ایناں کدھر کدھر جاناہیں
 روفق پچھوں ہونی لے کچھ گونہری ہور ادا سی
 میلے نے کچھ ہوا وی کلیاں لوکاں توں کر جاناہیں
 منزل تے ہا اچھے اور پے گئے جیزے پیندے
 کچھن ولے پچھدے رکے کتھوں تسیکر جاناہیں

غزل

یوں اوہٹوں ترمیاں دتیاں کوچ اسان کر جاناہیں
 اوچے شہروں دوجی قافوں کیڑے کامند جاناہیں
 عشق نہ جس مے پئے اُس نے ہرمانیں لیراں لیراں
 جس فوں کوئی کچھ نہ ہوئے اس لے کسکر جاناہیں
 خواہاں وج دی نکیاں نیس من ساں دایاں چھانواں
 کدی نیال وی آیانیں سی نیچے دی مسد جاناہیں

ساری پرنگی مری تے رنگ سارا اوس دا
ایسی شکل مال ظالم کیش ورتا تھا رہیا

میں ساں عرضی والا میل بھلا کیہ زور سی
اوہ سی مری والا تاحسہ فرماتا رہیا

اک کئی اور نہ بچنے نہیں دتی اوس نے
اس طرحاں بسدا رہیا بدل کہ ترستا رہیا

غزل

وقت مٹے دج کرشن دا رلا پاتا رہیا
ساویاں مریاں شہوتاں نگ دوتا رہیا

ایہ تے لوکاں صرف یکے وے دھاڑے بانٹے
فائدہ اوہناں نوں کیہ نقصان پہنچاتا رہیا

لاالہ ولے نوں لیاں جیون دی کیہ لڑسی
دیو والا دا پچھاری کمانیاں پاتا رہیا

ایتھے خولے کیہ ہونائے

آہنیاں نے مچ و پائے
سے سے پچی سارے
بکلی مارے ہٹی لشکارے
ایتھے خورے کیہ ہونائے

کوئی رات نہ جائے غالی
سُفے اندر دین و غالی
لمنی پوکوشل ولے تاکے
ایتھے خورے کیہ ہونائے

مُتّا ، ہوش و گشت مالی
 نہیں پُٹنی ، ڈالی ڈالی
 دھوئل کاں پیا پچھاں مارے
 ایتھے خورے کیہ ہونائے

لوکاں نوں کیہ ہوندا جاوے
 بندے جاوَن بول بُداوے
 اک دُوبے تھیں پچھن مارے
 ایتھے خورے کیہ ہونائے

کیڑی ہوئی دے پر پھانویں
 انو بہن نہ دین اِس تھانویں
 ہر کوئی باہر آزاری مارے
 ایتھے خورے کیہ ہونائے

غزل

کس محتافیں آکاں گلیاں
جا کتے دسیاں بدلیاں

دستے جندے ویکن آکیاں
جس شہر نہ نیجے باریاں

اک مکھڑا چڑھیا اوس دا
اساں ہور محبت پاں پھینیاں

اسی اُور سیندھڑ ہو گئے
بم گتیاں سبے سختیاں

زرعی بجاتاں

اوہ اک اُپا لٹا گھبرو دوروں نظریں آوے
اُس مے سرے پکڑی جس مے شے ساٹے ساوے
اوہی شکل شہت بہت مل میں کراں ہر شہا
پستلا درگ تے اُٹھل وگا کس دا پنڈا سارا

ایہ بجات جے توں بھینیاں میں تینوں مٹاں
کٹہ بھیکے پالو بہادریں بکھ لیا میں گستاں

اُسے دی مشہوری اوتھے پیڑے پنڈوں نگہاں
 اُس مے سر تے آگ دی کھاری پانی مے مچ نکلاں
 جے تہ آپ بھلا سیے اونہوں کدی نہ نمونوں بولے
 جے بولے تے ہواں بھر کے اپنے ذکرے پیولے

ہور کجھ اس دا پتا نشانی میں نہیں دناں اُکا
 کوئی مور بھارت پاؤ بچھ لیا میں خشتہ

کون اوہ بندہ پیاراں جس نوں دُشیاں تلے کتیاں
 کدی اُڈیکے شکر دوپہراں کدی اُڈیکے چنریاں
 اوہسے نر تکے اکے رت دی دانی دی بے رنگی
 لکڑ، لوسیا، مٹی، پانی اُس مے ساتھی لگی

زمیناں مے مچ ڈوبی جاوے اپنے لہو دی لالی
 بچھ لیا اوہ ہمسید بندہ دسے مرے دا ہالی

خشر دھاڑے اکھیاں مچ میں بھسکے لے گیا تانگو
 کوچھی گل سی حسالم خالی بھانڈے دا پرتاؤنا

مگنتا میں فیہ اُدمار کے توں
فیہ بکا براں بھک بھک جانا میں

دیے سر بل دے نہیں کئے
مُڑ حیدرمانہ بھک بھک جانا میں

پڑھدیاں نرناں والیاں چمکاں
میںوں فیہ بھنڈک بھک بھک جانا میں

رہیچاں والا بُونا میسدا
جھول شون جانا میں بھک بھک جانا میں

اُوڑ اِسَن مہنگائی مہتوں
عشق دی پیہتیوں اک بھک بھک جانا میں

بھک بھک جانا میں

میسدا اِس تنخواہ نمائی
تقتیوں پہلاں بھک بھک جانا میں

لوڑاں منیر ترڈی بن کے
میرا کھیسہ بھک بھک جانا میں

جی کرتا میں مسندی جاسیے
جانمیاں جانمیاں بھک بھک جانا میں

بولیاں

جی سرخ نہ ہوئے ساوی تے سدا قیوں دیکھا ہواں

میر اکھان اولہ تکیہ ہے جیواں دامل پیندا

تیرا شمر گزیاں والا تے سانوں کے کیر پچھتا

تیری نظر بلیدان ورگی تے سانوں وی نہیٹ کرے

چینی تپسی تے بکر کھانے تے بے فی خراکاں تیراں

پائیاں سرخ پرشاکاں کزیاں تے سرداں نوں اک لک گئی

قدرت داوی بندیاں دے نال ماتواں الا لیکھا لے
پکچھ چاہر کسے نول چمنائے چند کے نول تھپنی لے

وچارا

پیر کیوں تڑے نیں ؟
سوچی پے گیا اک فلسفی
تے ایہ سہ سوچیا
اوہ تڑا تڑا

بہر گیس
تے

ایسا بیٹا !

ایسا بیٹا !

فیثہ

تڑوں رہ گیس ،

چھوٹا وڈا

تسی تسی ، ماڑی ماڑی ماڑیاں دی بھیسہ دی
اک وی وڈیرا ہوئے کشاں بھارا ہندا لے
وڈی ساری کھیسہ دی تے بکلی جتی جاپی
بھکا چٹا بامحتی وی تے وڈا سارا ہندا اسے

جھولا جیہا

گھوک بے ویلے دے چرے دی بے سمجھی جیہی
میر لیل کشتاں نے وچ کجھ لولہ لے ہولا جیہا

کوئی ایسی چاپ سینوں تیرے تیرے جا پدی
کوئی کنیں وچ جویں بعدا پھرے دولا جیہا

خوف کس ہونی دا سناخواں ناں نہتی ہو گیا ہے
دل نے وچ پھر دا لے پچا نوں اک جھولا جیہا

میں جھٹے والیاں دی خیر مست کدا جا رہیاں
میں توں کدا ہے کھی وچ خیر کجھ رولا جیہا

گل وچوں گل نکلی

گل بناناں جدوں چل نکلی
تے گل وچوں گل نکلی

گل بچی لکدی کوڑی
گل فی وی نے سکائی اکو

گل گل تے و جاؤ توڑی
تے گل وچوں گل نکلی

ساڈا مبلغ علم اگھوٹنا
 آساں اگلی صدی ول بنانا
 ساڈے کنہدے سہتال وچ مٹوٹنا
 تے گل وچوں گل بکلی

کھنڈی کھنڈ بنائی چوراں
 آگے دیسی دیسی گنڈیاں
 پچھے پچھے ولیتی دوراں
 تے گل وچوں گل بکلی

کوئی وکنے آئی ٹنگی
 پیا پائے گلماں سارا
 لک بٹے نہ پک فون کنگی
 تے گل وچوں گل بکلی

کوئی چادر ماری کچھے
 بھن نکڑی وی پئی بولے
 بھن پرپے دوا ای آپھے
 تے گل وچوں گل بکلی

کیوں خلقت آن کھلوتی
 بھائویں بھوسے ڈاہدی سیلی
 بوندی فیروسی دھوتی دھوتی
 تے گل وچوں گل بکلی

پک بیٹھے آں پکی کیمڑی
 پڑھ پڑھ کے آساں انگریزی
 کولہی لے ترقی کیمڑی
 تے گل وچوں گل بکلی

پھر گئے مردِ زمانے
 ہینڈ کر دی لے پئی گفتیشیاں
 رولا پئے گیائے زمانے تھانے
 تے گل وچوں گل بھلی

پیا کھاندائے غلوے کھیراں
 اچج منگلے دعوواں مٹاں
 جویں کردائے پیا تقریراں
 تے گل وچوں گل بھلی

کوئی دفتر دے ویج موری
 جس راہیں راتیں راتیں
 کوئی فائل ہندی چوری
 تے گل وچوں گل بھلی

کوری کور اتے نال اک سٹا
 گل آساں عجائب ویسہی
 سٹا جاگد اتے گورا سٹا
 تے گل وچوں گل بھلی

مزید پیا چن ماہی
 نمک جان سیاپے سارے
 نمک جانے جے وڈیرا شاہی
 تے گل وچوں گل بھلی

مصنف کی دیگر کتب

- میلہ اکھیاں دا (ہنگامی کام)
- (ہنگامی بہادر نگر نگار عام یافتہ)
- قطعہ کلاسی (آرڈو تعلیمات)
- فارسی ادب کے چند گوشے (تفنی اور تنقیدی، مقالات)
- غنچہ پیرا کلا کھلنے (آرڈو شریہ مزاجیہ کام)
- جس کیہ کرے مجھے؟ (ہنگامی کام)
- (ہجریہ اعجاز یافتہ)
- تقریب (تاریخی مضامین۔ آرڈو)
- اک دور بچہ اک چراغ (سنجیدہ شاعری۔ آرڈو)
- (گجی اعجاز یافتہ)
- شاعریتسم (مزاجیہ شاعری کا سنجدہ مطالعہ صحیح انتخاب کام)
- میلی میلی دھوپ (آرڈو ہنگامی سنجدہ، مزاجیہ شاعری)
- درپیش (آرڈو مزاجیہ تعلیمات، غزلیات اور منظومات)

یہ بڑا عالم آدمی ہے۔ اُڑتی ہوئی
آوازوں کو پکڑ لیتا ہے۔ پھر ان آوازوں کو
منجھ کر دیتا ہے اور ان منجھ کر آوازوں کو
جب چاہے تلی دکھا دیتا ہے اور وہ پھر
اُڑنے لگتی ہیں لیکن نئے سُروں اور انوکھے
رنگوں کے ساتھ۔۔۔ تجلیوں کی طرح۔

اس ظلم کار کی کرشمہ سازی کا ایک بھید یہ
ہے کہ موضوعات کے چناؤ کے ساتھ
ساتھ الفاظ کے خزانوں پر بیٹھے ہوئے
سانپوں کو بھی سدھا رکھا ہے اور جب بھی
اس کے اردو میں جنش ہوتی ہے یہ ناگ
شب چراغ اُگل دیتے ہیں جو ہر سخن طراز
کے بس کی بات نہیں۔

فاری، اردو، پنجابی سب زبانیں نور مسعود
کی مادری زبانیں تھیں ہیں چنانچہ جب بھی
کوئی موضوع اس کے دام خیال کا صید بنتا
ہے اس کے لئے الفاظ کا قفس رجب
حاضر ہو جاتا ہے۔

ISBN: 969-496-037-1

احمد فراز